

UiO : **Department of Psychology**
University of Oslo

Klinisk ekspertise: Hvordan integrerer erfarne terapeuter kunnskap i praksis?

Ekspertise, allianse og integrasjon

Prosessanalyser ved *An intensive process-outcome study of the interpersonal aspects of psychotherapy POET*

Hanne Weie Oddli, PhD, psykologspesialist
Førstemanuensis, Psykologisk institutt, UiO

Research group for studies of Process and Outcome in psychotherapies with Experienced Therapists (POET)

POET f.v. gruppeleder Margrethe Seeger Halvorsen, Michael Helge Rønnestad, Kirsten Benum, John Mcleod, Anna Louise von der Lippe, Nora Sveaass (foran), Hanne Weie Oddli (bak), Hanne Haavind (bak), Sissel Reichelt (foran), Helene Amundsen Nissen-Lie og Erik Stänicke. Vidar Ekroll, Marit Råbu, Siri Gullestad og Frida Gullestad Rø er ikke på bildet. Foto: Svein Harald Milde

Edward Bordin: Working alliance. Trekomponentmodell: Samarbeid om oppgaver og mål i et emosjonelt klima preget av tillit, respekt og at deltakerne liker hverandre

Bordin (1994):

”The bonding of the persons in a therapeutic alliance grows out of their experience of association in a shared activity. Partner compatibility (bonding) is likely to be expressed and felt in terms of liking, trusting, respect (min utheving) for each other, and a sense of common commitment and shared understanding in the activity” (s.16).

Ulike konseptuelle nivåer

1. Teknikk eller kliniske prosedyrer
2. Kliniske strategier, eller hvis dokumentert som effektive, 'principles of change'.
Fellesfaktorer (f.eks. alliansen)
3. Kliniske teorier eller behandlingsmodeller
4. Meta-teori

(Goldfried, 1980, 2009; Goldfried & Davila, 2005)

Ekspertise og sammenhengen med erfaring og utfall

Erfarne psykoterapeuter

- Er mer fleksible;
- Håndterer mer komplekse tilstander og alvorlige problemer bedre;
- Utvikler mer komplekse, nyanserte og konsise forståelser og beskrivelser (konseptualiseringer) enn sine mindre erfarne kolleger

(Huppert et al., 2001; Kivlighan & Quigley, 1991; Martin, Slemon, Hiebert, Hallberg, & Cimmings, 1989; Miller, Hubble, & Duncan, 2008; Rønnestad & Skovholt, 2013; Tschuschke et al., 2014)

Nyere studier som finner støtte for effekten av terapeuters erfaring på utfallet av behandlingen:

Powell, Hunter, Beasly, and Vernberg (2010);

Tschuschke et al. (2014);

Keefe, McCarthy, Dinger, Zilcha-Mano, and Barber (2014)

Ekspertise og sammenhengen med erfaring og utfall:

Et spørsmål om *hvordan*

(f.eks., Bédard & Chi, 1992; Eells, Lombart, Kendjelic, Feltovich, Prietula, & Cokey, 2006; Glaser & Chi, 1988; Oddli, Halvorsen, & Rønnestad, 2014; Tracey et al., 2014; Turner, & Lucas, 2005)

Oppsummert...

- Svært erfarne terapeuter, og med variert erfaring. Antakelse: De innehar de praktiske, teoretiske og reflekterende ferdighetene vi forbinder med ekspertise

Analysene i POET:

Retter seg mot fellesfaktorer: terapeuten, klienten, pan-teoretiske endringsstrategier og prosessfaktorer

Hvordan kunnskap brukes, heller enn *hvilke* spesifikke metoder og teorier

Kvalitative analyser av terapitimer og intervjuer av terapeuter og klienter

- **Terapeutenes *arbeid* i de tre første timene**

Oddli, H. W., & Rønnestad, M. H. (2012). How experienced therapists introduce the technical aspects in the initial alliance formation: Powerful decision makers supporting clients' agency. *Psychotherapy Research*.

Oddli, H. W., & McLeod, J. (2016). Knowing-in-Relation: How experienced therapists integrate different sources of knowledge in actual clinical practice. *Psychotherapy Integration*.

Oddli, H. W., McLeod, J., Reichelt, S., & Rønnestad, M. H. (2014). Strategies used by experienced therapists to explore client goals in early sessions of psychotherapy. *European Journal of Psychotherapy & Counselling*.

- **Terapeuters *beskrivelser* av egne vurderinger og beslutninger i løpet av de første terapitimene**

Oddli, H. W. & Halvorsen, M. S. (2014). Experienced psychotherapists' reports of their assessments, predictions, and decision making in the early phase of psychotherapy. *Psychotherapy*.

Tre aspekter ved terapeuter

- Beslutningstaking/-prosesser
- Holdninger
- Terapeutrollen

Beslutningsprosesser

- Rike, kontekstualiserte konseptualiseringer
- Implisitte, ikke-lineære avgjørelser

- *Og så, ganske raskt merket jeg denne avhengigheten hennes. Så jeg fikk følelsen av at hun satt der og forventet at jeg skulle si ting som var nyttig for henne, gi henne verktøyene, på en måte (...) Og selv om det var denne fremmedheten, så må jeg si at jeg følte virkelig empati for henne. Når hun snakket om at hun hun hadde blitt mobbet på skolen, for eksempel. Hun snakket om virkelig tøffe saker, hun hadde (...). Jeg kunne lett føle godhet for henne.*

Karakteristika ved ekspertens konseptualiseringer

- Raske, komplekse og meningsfulle
- Reflekterer en dyp forståelse av fenomenet
- Hierarkisk organisert
- Oppmerksomhet rettet mot det som er relevant
- Funksjonelle heller enn rent deskriptive
(e.g., APA, 2006; Bédard & Chi, 1992; Feltovich, Prietula & Cokely, 2006; Glaser & Chi, 1988)

Føler seg fram

- Implisitte, intuitive avgjørelser
- Ikke-lineære prosesser
- Forlengsdrevne strategier (forward-driven strategies)

F.eks., Bédard & Chi (1992); Eraut (1994); Greenhalgh (2002); Lieberman (2000); Polanyi (1958)

Terapeutens holdning

- Åpenhet og ydmykhet

Terapeutens rolle

- Ydmyk og Myndig

Hedging

Lakoff, G. (1973)

Å nei, jeg misforstod, jeg, jeg trodde, nei, riktig, ja, så du var (...) Jeg misforstod jeg, jeg trodde. Sååå...så sånn som jeg forstår det da, så er det som, som, du føler at du, som om du har nådd et punkt der du – ikke helt kommer videre på egenhånd, er det riktig?

Den myndige terapeuten – autoritativ, aktiv, kraftfull

Umiddelbar, rask iverksettelse av behandlingsmetodene, før eller uten noen som helst eksplisitt enighet, f.eks. ved:

- Utfordrende spørsmål
- Demonstrere forskjellige intervensjoner ved f.eks. å rollespille dem

De snakket altså ikke *om* strategiene, de satte dem isteden umiddelbart *ut i livet*.

Konseptuelle implikasjoner: Kontraktallianse versus moralsk forpliktelse

- Kontraktallianser (Hobbes, Kant, Rawls)

symmetri, gi-og-ta-logikk, valgfri, en markert begynnelse og slutt, varighet og anvendelse er gjenstand for diskusjon og forhandling. Hviler på deltakernes *autonomi* and *uavhengighet*.

versus

- Moralsk forpliktelse (Hegel)

Omhandler totaliteten av hvordan en person engasjerer seg moralsk i en annen. Ansvar, omsorg og respekt for den andre. Berører oss på et dypere nivå enn artikulerte rettigheter, interesser og krav/påbud. Begynnelse, slutt og anvendelse karakteriseres ved en prosessorientert prøve-seg-fram i den aktuelle, konkrete situasjonen. Ansvar og avhengighet.

Core category: Knowing-in-Relation

Secondary analysis of initial three sessions and post-treatment interviews

- **Main Category 1: Trying Out**
- **Main Category 2: Playing on the whole register: combining personal and formal knowledge**
- **Main Category 3: Adopting an improvised sequential approach to treatment**
- **Main Category 4: Making knowledge come alive through narrative, non-categorical formulations**

Mixed methods-studie: Komparativ analyse av et høyendrings- versus et lavendringsutvalg, der klientene skåret lavt på agens

- Klientene i begge gruppene skåret lavt på agens i henhold til interpersonlig teori og måleinstrumentet IIP-64.
- Det ene utvalget oppnådde god behandlingseffekt, det andre ikke
- Markante forskjeller mellom gruppene i interaksjonsmønstre:

Høyendringsgruppen: *Fostering client's proactive agentic involvement in change work*

Lavendringsgruppen: *Discouraging client's proactive agentic involvement in change work*

Von der lippe, Oddli, & Halvorsen (2016; manuskript under bearbeidelse)

Interaksjonsmønstret i høyendringsgruppen var preget av

- Focuses on the here-and-now and affect loaded episodes
- Sensitive to client's perspective and contribution.
- Invites mutual, committed cooperation
- Presupposes client's active participation and engagement in a forward-oriented change work

Interaksjonsmønstret i lavendringsgruppen var preget av

- Therapists dominate the dialogue
- Therapists orient themselves toward neutral and general information and phenomena, rather than engaging in an affect laden dialogue and interaction
- Therapists misunderstand and interrupt – out of tune with the clients' accounts
- Therapists delay change work – display sequential, linear orientation

Principles/strategies for agentic involvement

- **Therapist makes the therapeutic material come a live here-and-now** by focusing on what is happening at the present moment with the client, including focus on concrete episodes, affect-laden topics, and the relationship to the client.
- **Therapist is sensitive to and unpacks the complexity of client's views** and feelings, ambivalence, reactance, and disengagement.
- **Therapist invites mutual, committed cooperation by use of linguistic devices**, such as: The use of “we” and “us” and tentative, inviting formulations; asks for permission to interrupt and provides explicit rationale for own question; intertwines information-seeking with client's narrative, often expressed by the two finishing each other's sentences.
- **Therapist presupposes client's active engagement in a future-oriented change work**: Weaves in reflections on the purpose of therapy; constantly focuses on client's resources; anticipates further work by use of cliffhangers/placing the current work in a forward-looking, targeted narrative.
- **Therapist takes the opportunities for change-promoting questions and interventions early on in the treatment process**, and does not delay change work in a linear, sequential approach.

De lingvistiske aspektene ved ekspertterapeuters praksis: Høy grad av både verbal aktivitet og ikke-artikulerte, implisitte prosesser

Generell tendens:

- Terapeuten prater generelt mye, stimulerer klienten til en aktiv, ekspressiv interaksjon
- *Ikke* mye prat om metoder og mål eller relasjonen dem imellom. Håndtert implisitt i den pågående interaksjonen.

‘Referential processes’ og ‘referential activity’

(Multiple Code Theory, Wilma Bucci)

Referential activity er

“an indicator of how strongly a patient’s narrative is connected to emotional experience”.

“...a bidirectional linking process by which nonverbal experience, including imagery and emotional experience, is connected to words, in a speaker’s expression and in listeners connecting back to their own inner experience”

(retrieved from <http://www.thereferentialprocess.org/theory/referential-activity>)

Hovedtrekk fra Psykoterapiforskningen

- Terapi har absolutt effekt. Smith & Glass (1977), meta-analyser

(se også Chorpita et al., 2011; Wampold, 2001, 2010).

- Komparativ effekt støttes ikke. Differensiell effekt av spesifikke behandlingsmodeller forklarer mellom 0 og 1% av variansen i utfall

(Se f.eks Beutler, 2009; Norcross, 2011; Wampold et al., 1997; Wampold, 2001, 2010)

- Fellesfaktorer. F.eks. arbeidsalliansen: 5% av varians i utfall.
- Allegiance/tro på metoden: opp til 10%.
- Terapeuteffekt: mellom 6 og 9%

Kjennetegn ved erfarne terapeuters praksis og refleksjoner

- Høy intensitet
- Forfølger aktivt klientens utsagn, beskrivelser og beretninger
- Inviterer klienten inn i et «felles narrativ»
- Bruker rollespill, forestillinger og metaforer
- Improviserer, føler seg fram; ikke-lineære beslutninger
- Bruker intuisjon, implisitt resonnering og non-verbale handlinger